

EMLÉKEZVE EMLÉKEZTETNI 1947. DECEMBER 30.

Huszonkilenc éve, hogy hazánkban megdöntötték a monarchiát, és kikiáltották a Román Népköztársaságot. Ez a történelmi esemény annak a harcnak a betetőzése volt, amelyet évszázadok óta a román nép, a haladó erők vívtak a nemzeti és társadalmi felszabadulásért, a függetlenségért, a haladásért és a jobb életért.

A köztársaság eszméje nem új gondolat, a román nép öntudatában mélyen gyökerező, több évszázados kívánság volt. Már a krónikásoknál találkozunk vele; mint politikai követelmény jelentkezik az 1848-as polgári demokratikus forradalom haladó gondolkozású képviselőinél, mint C. A. Rosetti, Cezar Bolliac, Eftimie Murgu, Dimitrie Bolintineanu, Nicolae Bălcescu és Simion Bărnuțiu. A monarchia az első pillanattól kezdve, hogy megalakult, mély ellenérzést és tiltakozást váltott ki a nép soraiban. Tudósok, írók, közéleti emberek, felvilágosult hazafiak szóban és írásban újra meg újra rámutattak, hogy a királyság lényegében anakronisztikus jelenség, és hogy a román népnek megfelelő egyetlen államforma a köztársaság.

A Román Kommunista Párt megalakulása 1921. május 8-án új, magasabb szintre emelte a monarchiaellenes küzdelmet. A párt első kongresszusának dokumentumai alapvető és perspektivikus feladatként jelelték ki a királyság megdöntését és a dolgozók köztársaságának megszervezését.

1944. augusztus 23. és 1947 közötti időben jöttek létre azok a társadalmi-politikai feltételek, amelyek lehetővé tették, hogy a párt vezette dolgozó népünk december 30-án megdöntse a monarchiát és létrehozza a köztársasági államformát.

Constantin Parhon, a Román Népköztársaság prezidiumának első elnöke így jellemezte a történelmi eseményt: „A román nép kivívta magának a szabadságot, hogy azt az államformát válassza, amely törekvéseinek legjobban megfelel: a népköztársaságot [...] Immár semmi sem gátolja népi demokráciánk fejlődését, mely az összes dolgozók anyagi és szellemi jólétét hivatott biztosítani, s amely országunk függetlenségének és szuverenitásának biztosítója.”

Az új társadalmi rend győzelme közepette 1965. augusztus 21-én hazánk Románia Szocialista Köztársaság lett, kifejezve ezzel a társadalmi és politikai-jogi realitások új tartalmát.

Az 1947 óta eltelt 29 esztendő mérlegét, megvalósításait Nicolae Ceaușescu, Románia Szocialista Köztársaság elnöke ezekben foglalta ösz-

sze: „A Román Kommunista Párt vezette román nép felszámolta a régi társadalmi rendet, örökre megszüntette az ember ember általi kizsákmányolását, fényes győzelmeket vívott ki a szocialista építés minden területén, dicsőséges utat tett meg, egész történelmi korszakot hagyott maga mögött, a legnagyobb szerűbb fejezetet írta be egész évezredes történetébe.“

A huszonkilenc esztendő minden eredménye a munkásosztály, a parasztság, az értelmiségiek, minden dolgozó harcának, fáradhatatlan erőfeszítéseinek eredménye, nemzetiségre való tekintet nélkül, mindazoké, akik összefogtak a haza boldogságáért.

Egyházunk bizalommal fogadta a Népköztársaság kikiáltását, és elkötelezte magát a köztársaság eszméi: az igazság, szabadság, egység, haladás és béke szolgálatára. Unitárius egyházunk tanítása, melynek célja az ember felszabadítása, felemelkedésének és tökéletesedésének a szolgálata itt és most, hűségesen szolgálja hazánk nagyszerű törekvéseit.

A köztársaság kikiáltásának huszonkilencedik évfordulóján jövőt építve és eszményt valósítva, magunkévá tesszük Nicolae Ceaușescu, Románia Szocialista Köztársaság elnökének időszerű, mindenkihez szóló felhívását: „Egyesítsük minden erőnket, szenteljük minden energiánkat, hozzáértésünket és munkaerőnket annak a fáradhatatlan harcnak, amelyet e nagyszerű cél megvalósításáért, a nép, a szocialista Románia felvirágzásáért és jólétéért vívunk.“

KOVÁCS ISTVÁN

ÉVFORDULÓN, A BÉKE SZOLGÁLATÁBAN

Augusztus 1-én múlt egy éve, hogy Helsinkiben, a Finlandia palota nagytermében harminchárom európai ország, valamint az Egyesült Államok és Kanada magasrangú képviselői aláírták az Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia záróokmányát. Ünnepelesen elkötelezték magukat, hogy valamennyien gyakorlati lépéseket tesznek Európa s a világ összes népei békéjének és biztonságának szilárd alapokra helyezése és megőrzése érdekében.

Minden évforduló lezárja a megtett útnak egy szakaszát. Emlékezésre és számvetésre készítet. Ez még az egy éves évfordulók esetében is igaz. A fizikai időnél mindig érzékletesebben vallanak az események. Az eltelt évnvi időszak alapvető ismérve nem maga az eltelt egy év, hanem e viszonylag rövid időszakba sűrített történelem.

Az évfordulón — az egy éves rövid időszak történelmének ismeretében — hogyan értékelhetjük a Konferenciát, miben láthatjuk jelentőségét?

Az értékelés természetesen attól is függ: hogyan s milyen szempontból nézzük az egy éves időszak történelmét, eseményeit. Akik látványos eredményeket vártak — feltehetőleg csalódtak. De ez esetben is — mint a legtöbb alkalommal a történelemben — feltétlenül jelentősebbnek kell látnunk egy-egy csendes és határozott lépést előre, mint bármilyen látványos, de tulajdonképpen semmitmondó eredményt. Az eltelt év eseményei mindenekelőtt meggyőző módon igazolták, hogy helyes volt a Konferenciát s annak záródokumentumát létrehozó alapeszme. Az a felismerés, hogy korunk embere számára nincs más ésszerű lehetőség — a vitás kérdések és problémák megoldása rendjén — mint a béke és biztonság megszilárdítása, a vitás kérdések békés úton való intézése, a leszerelés — különös tekintettel a nukleáris, tömegpusztító fegyverekre — s általában az államközi kapcsolatok új alapelvekre való helyezése. Ha az évszázadok véresebbnél véresebb konfliktusai és gyászos tapasztalatai után — korunkban kikerülhetetlen komolysággal — felvetődött a kérdés, melyet Nicolae Titulescu mintegy negyven évvel ezelőtt így fogalmazott meg: „... mit tegyünk, hogy a történelem ne legyen többé a gyűlöletes múlt szakadatlan ismétlődése?” — akkor bármely egészséges ítélőképességgel bíró embernek be kell látnia, hogy az emberiség fejlődésének jelenlegi szakaszában nincs más valódi és elfogadható feltétele az újabb háborúk elkerülésének, mint a békés együttélés, a széles körű